

რედაქცია: სოლოლოვზე, ბ. ლის ქუჩაზე, ბ. შადინოვის სახლში, № 33.

ხელის-მოწერა მიიღება რედაქციაში. ბარეშე მცხოვრებთათვის: Въ Тифлисъ. Въ редакцію „Дროზბა“.

გაზეთის ღირებულება: მთელი წლისა — 8 მ., ნახევარი წლისა — 5 მ., ხ. მისთვის — 3 მ., ერთი თვისა — 1 მ.

ცალკე ნომერი ღირს შაურად.

ფრომაგა

ყოველ დღე ორგზაბათს გარდა

ფასი განსხვავდება: გლეხთა ასოზე 1 კაპი, მწიფე ხაჭაპურის ასოზე 5 კაპი, პატარათი — 4 კაპი

რედაქციას უფლება აქვს გაასწოროს და შეანოვლოს დასაბუთად გამოგზავნილი სტატიები. დასაბუთად სტატიები ავტორს არ დაუბრუნდება.

ცალკე ნომერი ღირს შაურად.

განცხადება

ნახევარი წლის ხელის-მოწერა

„ფრომაგაზე“

მიიღება რედაქციაში — ბ. ლის (საღვთის) ქუჩაზე, ბ. შადინოვის სახლში, № 33.

შალაქს გარეშე მცხოვრებთა ამ აღრესით უნდა დაიბარონ გაზეთი: Въ Тифлисъ. Въ редакцію газ. „Дროზბა“.

ფასი ნახევარი წლის გაზეთისა, ე. ი. 1 ივლისიდან წლის დამლევამდინ, გაგზავნილი — ხუთი მანეთი.

ტელეგრაფები

(ხალხა-შორის ტელეგრაფის სააგენტოსი)

მოსკოვი, 4 ივლისს. ბაზეთი „რუსსკი ტურიერი“ ორის თვის ვადით შეაჩერეს.

ლონდონი, 5 ივლისს. რუსის ელჩი გრაფ შუვალოვი დღეს წავიდა აქედამ პეტერბურგში.

ბუარკოვი, 3 ივლისს. რუმინის სამინისტრომ წარუდგინა მთავარს ქალაქი სამსახურიდან დათხოვნის თაობაზედ.

ტირნოვი, 2 ივლისს. დღეს დაბრუნდა ჩვენს ქალაქში კაპიტანი რუდაკოვსკი, რომელიც ორის როტით იყო მსმან-ბაზარში გაგზავნილი მაჰმადიანების დასამშვიდებლად. ტყუილი გამოდგა ის ხმა, ვითომც მთელი მსმან-ბაზარის მაჰმადიანები აჯანყდნენ და ქალაქს მოადგნენო.

საქართველო

დღიური

* * * მართს რუსულს გაზეთში („ნოვოსტი“) დაბეჭდილია შემდეგი ამბავი: „ჩვენ გავიგონეთ, რომ შავეკასისა და პოლოვის უმადლესს აღმინისტრაციასი ამ მოკლე ხანში დიდი ცვლილება უნდა მოხდეს. ამბობენ, რომ დაბრუნდება თუ არა თ. დანდუკოვ-ძორასკოვი ბოლგარნიდამ, იმ წამსვე ძავეკასიაში იქნება დანიშნულიო. (რა ვთანამდებობაზე?). ამბობენ აგრეთვე, ითომც თ. დანდუკოვმა ზოგიერთ ყაზახის ჯარის აფიცრებს წინადადება მისცაო, რომ ძავეკასიაში გადმოვიდნენ სამსახურშიო“

* * * ამ საშინელი სიცხეების გამო, რომელიც ასე გვაწუხებს ამ ყამად შალექში ძალაუფლებურად დარჩენილებს, უანგარიშო ხალხი, განსაკუთრებით მღაბიო ხალხი ბანაობს მტკვარში, იქნება ცოტა მაინც გავფრილდეთო. ამის გამო თითქმის დღე არ გაივლის ისე, რომ ჩვენს ოფიციალურს გაზეთს „ძავეკაში“ არ წაფიკითხოთ პოლიციის ცნობა, რომ ესა-და-ეს მოქალაქე, ან მუშა, ან რუსი ბანაობდა ამა-და-ამ ადგილას მტკვარშიო და დაიხრჩოვო.

დრო არის მიაქციონ ყურადღება ამ ხალხის გახშირებულ დაღრჩობას. ნეტავი ვიცოდეთ, რას აკეთებს ის „გადამრჩენელი ნაფეხი“, რომელიც ამ სამის წლის წინათ ისეთის დიდის ამბით აკურთხეს და ჩაუშვეს მტკვარში? ან ის ბურთი რას გვიკეთებს, რომელიც ამავე მიზნით არის ტუკის ხიდზედ მიბმული? ნეტავი რამდენი კაცი გადაარჩინა ან ერთმა, ან მეორემ მტკვარში დაღრჩობისაგან?

შრიგო არ იძნება, რომ ჩვენმა ქალაქმა „წყლის პოლიციის“ დაარსება იფიქროს... * * * თფილისის სომხურ სცენის მოყვარეთა გამართეს ამ დღეებში წარმოდგენა „პარატის საზოგადოების“ სასარგებლოდ მუშაკალურის საზოგადოების სახლის ზალაში. როგორც „თფილისის განცხადებაში“ იწერებია, შემოსავალი ამ წარმოდგენიდან ყოფილა სულ ასამოც მანეთამდინ, ხარჯი კი ორას მანეთზე მეტი ჰქონათ.

* * * ახალქალაქიდან გეწერენ, რომ ამ მაზრის სომხებსა და ქართველ მცხოვრებლებს შუა რალაც განხეთქილება და ჩხუბი მომხდარა მიწის თაობაზედ.

* * * როგორც რუსული გაზეთები გვაცნობებენ, შინაგან საქმეთა სამინისტროს ყურადღება მიუქცევია ამ ყამად სასოფლო გზების მდგომარეობაზედ; განზრახვა აქეთო, რომ ეს გზები მთელს რუსეთის იმპერიაში გააქეთონ, ერთად თუ არა. ცოტ-ცოტათი მაინცა.

* * * მართს გურულის (ჩოხატაურის) გლეხისაგან მივიღეთ ჩვენ შემდეგი ამბავი: „ავთმყოფობა ჯერ არაფერია ჩვენში; ყურძენიც იმედს გვაძლევს საგაისოთ; სიმინდი და ღომიც ძალიან კაი გახლავთ.“

* * * მართს სიტყვით, მოსავლით არა გვიშავს რა; მარა აგიც კი უნდა გითხრათ, რომ ყოველიფერი ქეიფი და სიხარული დაკვიკარქა, ბატონო მეგაზეთევე, ამ ჩვენმა მამასახლისმა მენატე ძაიჭამეო. ბატონო, მამასახლისათ ამოვარჩიეთ შარშან წინ: რუსული იცოდა (ნალაქევი გახლავს), და კაი კაცი გვეგონა, სწავლული. შარშან ჩხუბი (ომი) იყო და მილიციასი კაცებს აწვევდნ და თლათ გაგფეცქენა: გვაშინებდა, დრუჟინაში სულყველა უნდა გავიდეს ოჯახიდგანო და ვინც შევა, სალათათ დარჩებავო; მე თუ შევინდომე, ვინც მინდა, იმას დავაბრუნეფო. ჩვენ რა ვიცოდით, მართალს გვიჩივოდა გვეგონა და ზოგმა ათი მანეთი მისცა, ზოგმა ხუთი და ზოგმა რვა. მერე ჩხუბი გაათავდა და არც სალათად დარჩენილა გამოწოული კაცები და არც რამე.

* * * ახლა მამოაწყეტა საძუფე და სხვა ეშმაკობას მიჰყო ხელი და ისე გვატყავებს. ბუშილამ რა გვიქნა ამან: შრიგი მევიდა ჩვენი ნიკოლოზისას აქიმი და მარჩიელი; თელმა ჩვენმა სოფელმა შეიტყო აგი და ვისაც თავი კი წამოტყვიებოდა, ყველამ მასთან მიამეირა. მეც კი ვიყავი საკითხავათ იმიზე, რომ რა დამემართება ერთს წელიწადში-მეტეტი.

* * * ამ დროს მოვიდა ჩვენი მენატე-მამასახლისი და თქვა, რომ ურიგი ყოფილა აქანაი მუთათისდგანო და იგი უნდა მიუყვანო მტრისთავს (პრისტავს) ჩოხატაურს. შრია შეშინდა, მარა რას იზამდა? დედა გაგლეჯილი თურმე მტყუანი იყო. მე მითხრა მენატემ, შენ წამეყვანეო. მოვიკიდე ხელი ურიას და წევიყვანე.

* * * ბატონო, მამასახლისათ ამოვარჩიეთ შარშან წინ: რუსული იცოდა (ნალაქევი გახლავს), და კაი კაცი გვეგონა, სწავლული. შარშან ჩხუბი (ომი) იყო და მილიციასი კაცებს აწვევდნ და თლათ გაგფეცქენა: გვაშინებდა, დრუჟინაში სულყველა უნდა გავიდეს ოჯახიდგანო და ვინც შევა, სალათათ დარჩებავო; მე თუ შევინდომე, ვინც მინდა, იმას დავაბრუნეფო. ჩვენ რა ვიცოდით, მართალს გვიჩივოდა გვეგონა და ზოგმა ათი მანეთი მისცა, ზოგმა ხუთი და ზოგმა რვა. მერე ჩხუბი გაათავდა და არც სალათად დარჩენილა გამოწოული კაცები და არც რამე.

* * * მამასახლისი და თქვა, რომ ურიგი ყოფილა აქანაი მუთათისდგანო და იგი უნდა მიუყვანო მტრისთავს (პრისტავს) ჩოხატაურს. შრია შეშინდა, მარა რას იზამდა? დედა გაგლეჯილი თურმე მტყუანი იყო. მე მითხრა მენატემ, შენ წამეყვანეო. მოვიკიდე ხელი ურიას და წევიყვანე.

* * * მამასახლისი და თქვა, რომ ურიგი ყოფილა აქანაი მუთათისდგანო და იგი უნდა მიუყვანო მტრისთავს (პრისტავს) ჩოხატაურს. შრია შეშინდა, მარა რას იზამდა? დედა გაგლეჯილი თურმე მტყუანი იყო. მე მითხრა მენატემ, შენ წამეყვანეო. მოვიკიდე ხელი ურიას და წევიყვანე.

* * * მამასახლისი და თქვა, რომ ურიგი ყოფილა აქანაი მუთათისდგანო და იგი უნდა მიუყვანო მტრისთავს (პრისტავს) ჩოხატაურს. შრია შეშინდა, მარა რას იზამდა? დედა გაგლეჯილი თურმე მტყუანი იყო. მე მითხრა მენატემ, შენ წამეყვანეო. მოვიკიდე ხელი ურიას და წევიყვანე.

* * * მამასახლისი და თქვა, რომ ურიგი ყოფილა აქანაი მუთათისდგანო და იგი უნდა მიუყვანო მტრისთავს (პრისტავს) ჩოხატაურს. შრია შეშინდა, მარა რას იზამდა? დედა გაგლეჯილი თურმე მტყუანი იყო. მე მითხრა მენატემ, შენ წამეყვანეო. მოვიკიდე ხელი ურიას და წევიყვანე.

* * * მამასახლისი და თქვა, რომ ურიგი ყოფილა აქანაი მუთათისდგანო და იგი უნდა მიუყვანო მტრისთავს (პრისტავს) ჩოხატაურს. შრია შეშინდა, მარა რას იზამდა? დედა გაგლეჯილი თურმე მტყუანი იყო. მე მითხრა მენატემ, შენ წამეყვანეო. მოვიკიდე ხელი ურიას და წევიყვანე.

* * * მამასახლისი და თქვა, რომ ურიგი ყოფილა აქანაი მუთათისდგანო და იგი უნდა მიუყვანო მტრისთავს (პრისტავს) ჩოხატაურს. შრია შეშინდა, მარა რას იზამდა? დედა გაგლეჯილი თურმე მტყუანი იყო. მე მითხრა მენატემ, შენ წამეყვანეო. მოვიკიდე ხელი ურიას და წევიყვანე.

გაგიშობო. „შრიამ გაბა ბლავილი და ხეწა, მომენმარეო, გამიშვიო და ჩოხა წილეო. — ძაი, ვკითხავ მტრისთავს და თუ იგი გაგიშობს, მეც გაგიშობო.

„იგი დრო იყო, ბატონო, ნადი რომ ოდელიას იტყვის ყანაში; მტრისთავს არ ეღვიძა; უცადესი, უცადეთ და რავაც იყო გვიღვიძა. შევიდა მამასახლისი, რაც-ღა დეიწყო პურტყული რუსულათ, მგონია ურიახვდ არაფერი უთხრობია. ბამევიდა, ურიახ ხელი გაუშვირა. შრიამ მოინახა ჯიბაში, რაც ქონდა ჭინჭებში გამოკრული ფარები ჩვენი ქალების წანაგლეჯი, და დეითვალა, თლათ არ ვიცი, ღმერთო შეგცოდნე, რეთი იყო, მარა ოცი მანათი კი უნდა ყოფილიყო, და მისცა მამასახლისს. მამასახლისმა უთხრა, აწი სადაც გინდა იქინეი წადიო, ერთი რაცხა პომოლ თქვა და ხელი გაუქნია.

„მერე შევიტყვე ურიახ საჯავანო აქიმობს; თურმე აქიმობა კი არ ცოდნია, მარა ატყუებს საწყალ კაცების ცოდებს.

„დროი არის ახლა, ბატონო, მარა არ ვიცი რატომ არ შობიან ყრილობას ახალი მამასახლისის ამოსარჩევად. მადლი კი იქნება გეზდი ნაჩალიკი რომ ინებებდეს და ამისთანა მამასახლის გამოგვაცლიდეს...“

„დროების“ კორესპონდენცია

მაჭახელი, 27 თიბათვეს. ძარგი ხანია რაც რომ აქაური ამბავი არა მიცნობებია რა თქვენთვის; მაგრამ აქ მრავალი დამბარკოლებელი მიხეზი მქონდა: ტყუილის წერა შემარცხვენილია და მოკლე ფეხი აქვს და მართლის წერით არ მსურდა შემეწუხებინა ისეც მრავალ-გვარად შეწუხებული ჩვენი ქართველები და მიმეტირებია: ჩვენი ახლად ნაპოენი ძმები, ოთხასის წლის დაკარგული, გადარჯულებული და გავერანებული დღეს საუკუნოდ დაგვეკარგა და გადაგვეღუპამეთქი! —

რას მეტყოდენ? არ მომპყრიდნენ ქოქოლას, არ მეტყოდნენ — შენ რის მოხელე იყავი, რისთვის ვერ უაქიმე და თუ არი ცოდი აქიმობა, რათ იკისრე დაწყლოლებული და დასწელებული ხალხის ხელის მოკიდებო? თუ მთავარმა ექიმმა და ექიმებმა ვერ უაქიმეს, თქვენ, ფერშლები, რას შევბოდითო? ნუ თუ სწეულებს, მალამოს ნაცვლათ, შხამს ასმედიო!

სამას-სამოც-და-ხუთ საქართველოს წმიდა ბიორგის ეკკლესიაზე რომ შეგვეფიცა, მაინც აღარ დაგვიჯერებდნენ, რომ ამათი გადაღუპების მიხეზი ისევე მათი დამღუპველი მსმალო არის და არა ჩვენ.

ხშირათ ეკეთხულობთ გაზეთებში სხვა და სხვა საოცარ ამბავს; ზოგი სწერს, აჭარადამ სამოცი ათასი კომლი გადასახლებას აპირებსო; ხან ეკეთხულობთ, მიხეზი მათი გადასახლებისა მათი ნაჩალიკები არიანო, ყველა ჩოხიანი და სერთუქიანი მათი ბატონები შეიქნენო, და

ზოგი რას და ზოგი რას დასკენილებას იყენს ამ შემთხვევაში და ყველა ფენს იხოცს ნაჩალიკებზედ...

მიკვირს ჭეშმარიტათ ზოგიერთი ბატონების საქმე: დამჯდარან თბილ ოთახში, ციგარა ხელში დაუკავებიათ, ერთი თინჯანი ყავა გვერდზე მაუდგამთ და, ამ ქეიფის დროს, აიღებს კალამს ხელში; რასაკვირველია, უნდა დასწეროს იმ საგანზე, რაზედაც საქართველოს ყურადღება არის მიტყული და დაიწყო წერა მარცხენა მხრით იმ პირებზედ, რომელნიც იმავე დროს სხედანსადაც მთაში აჭარის თუ სხვაგან, უფანჯრო, უქარო ქახში ერთი კვირის, არათუ სიგარა და ყავა, ხარცის უჭმელი, და მშვიერი კუჭით თავს ატეხს — რა ექნა და როგორ მოუარო თავი ამ საშინელ ფანატკ მუსულმან ქართველებს, რომ ერთი-ორი მაინც ჩემი მოქმედებით და შეგონებით შეგაკავო ეს საცოდავი ხალხო, — და წარმოიდგინე, რომ მოცლის დროს, თვეში ერთხელ თუ ორჯერ, გაზეთებს მიიღებს, კითხულობს და ზარ დაცემულივით აგდებს ძირს გაზეთს; ყოველ მის მოქმედებას ხედავს რაღაც ნაირათ გადაკეთებულ-გადაქანჯულათ; და უფრო გულმოსაკვლავი: ერთი იოტის სიმართლეს ვერ ხედავს თავიდან ბოლომდინ.

აჭარაში კი არა, მთელს ბათუმის გუბერნიაში არ არის 40,000 მოსახლესზე მეტი და აჭარის მაზრიდან 60,000 კომლი ესახლებაო!

თუ ნაჩალიკები დანაშაული არიან მათ გადასახლებაში რაღათ მოდიან უკანვე ჩუმათ, (განცხადებით კი არაფის აძლევენ ნებასა როგორც ოსმალოს, ისე ჩვენი მთავრობა).

შველა ჩოხიანი და სერთუქიანი მათი ბატონიაო. მაინც გადაესახლა და ესახლებიან, მგონი რომ მათი ნაჩალიკები არც ჩოხიანი იყოს და არც სერთუქიანი, არამედ მოკლე ოსმალური ტანისამოსიანი. მგონებ თვისებაც, ხასიათიც, ადათიც და რჯულ-ც კარგა იციან, თვით მათი რჯულის მეზობლები არიან; მაგრამ თუ წავიდა ვინმე ოსმალოში, უფრო ბეგების სანაჩალიკო.

აჭარას მაზრა გაიყოფა ორათ: ზემო-აჭარა და ქვემო და მესამე იმავე მაზრაში შედის მაჭახელი.

ზემო აჭარაში არის ნაჩალიკათ ნიკო მეფისოვი; ქვემო-აჭარაში ადგილობრივი ბეგი ტუფან-ბეგი, და მაჭახელში თქვენი მორჩილი მოსამსახურე.

ზადესახლა უმრავლესი ქვემო-აჭარი-დამ, და რამოდენიმე პირი აპირებს წასვლას (ჯერ სიცხის ეშინიათ) ზემო აჭარიდან.

მაჭახელიდან გადაესახლა ერთი სოფელი — სინდაეთი, ორმოცი კომლი, ისიც იმისათვის, რომ სული-ბეგი ძვირიტაძე (წულუკიძე) დეპუტატად იყო გაგზავნილი ოფილისში და ხალხში დიდი ხმა დაუფარდა, რუსები ბატონობას აძლევენო. სული-ბეგი გულ-დაწყვეტილი იყო — რისთვის არა რა მომცესო და ხალხი უჯეროდა ყოველ მის სიტყვას: რუსის შირალი უნახავსო, და დაუჯერეს სიტყვა.

აჭარის აღმართიდან სამოც კომლია აიღეს ბილეთი და ყველა დაბრუნდნენ ბათუმიდან გარდა ათი კომლისა! მესამე-ათვიდან ერთმა მუფტიმ წაიყენა თუთხმეტი კომლი. სხვა-და-სხვა სოფლებიდან თითო-ორი კომლი ოც-და-ხუთ კომლიმდინ.

ეს განხილეს. სულ მჯახელი ს მაზრიდან ოთხმოც-და-ათი კომლი წავიდა.

მხლა რომ სანახებლათ აქეთ წასვლა და აღარავინ მიდის და ან რა მიხეზით წავიდნენ, ყველას დაწვრილებით შემდეგში გაცნობებთ. მიხეზაც ის იყო, რომ არას ვიწერებოდი იმ არეულობაზე, სანამ მოძრაობა იყო წასვლისა. დღეს, ღვთის მოწყალებით, აზრი შეიცვალა. შემდეგში მაინც გამოჩნდება — თუ ვინ არის დამნაშავე...

თ. დ. წ.

ქართული მწიგნობრობა უცხოეთში

(ზაგრძელება *)

შაწვილის პირველი სამედიო სკოლა, თუ ზნეობის კერძოდ და თუ სწავლის კერძოდ, თავისივე დედამამის სახლია და იმისი პირველნი მასწავლებელნიც თავისივე მშობელნი არიან; რადგან რასაც რომ პატარობისას მაგალითს ნახამს იგი და რასაც ისწავლის იმათგან სიკვდილამდისინ გაჰყვებიან მას.

ამის გამო რაოდენათაც ფრიად დიდი ვალი აქვს მშობლებს თავიანთი შვილების კეთილად აღზრდისათვის, ეგოდნათაც ესაჭიროებისთ იმათ მრავალნი საშუალობანი, რათა მათ მიერ, თავიანთი სურვილის დაგვარ, კეთილად აღზარდონ შვილები, და ამასთანავე მოამზადონ იგინი შემდგომში ადვილად და კარგად წინ წარსვლისათვის სწავლაში.

რათა, რომ მიგვეცა მშობლებისათვის ესე ვითარი საშუალობანი, დავსტამბეთ შემოდ სხენებული წიგნები ამ აზრით რათა ამ წიგნების კითხვით და სწავლით გონიერ მშობლებს ერთის მხრით თერთან გონება გაუნათლდესთ და გაუმდიდრდესთ ცოდნითა, და მეორე მხრით ამავე წიგნებით ან თვითან და ანუ მასწავლებელის საშუალოთა ასწავლონ თავიანთ შვილებს, კითხვა წერის შემდგომ, მაინც ქართული გრამატიკა, მოკლე გეოგრაფია, საზოგადო ისტორიის დასაწყისები, და სხვაც ამისთანა საგნები.

ამით ყმაწვილს თავის დედა ენახედ, რომელიც საკმაოდ ესმის, გონება სულ მალე გაეხსნება, და ის ადვილად მიხედება და ხალისით შეისწავლის სამეცნიერო დასაწყისებსა, რომლით არა მარტო სწავლა თითქმის ნახევრად მიღებული ექმნება მას, არამედ დედამამის სახლში ამფერად მოამზადებული ყმაწვილი ოდეს გარდავა რუსულს კლასში გინა გიმნაზიაში, რადგან თავისი დედა ენის გრამატიკის, გეოგრაფიის, მოკლე საყოფიერო ისტორიის, და ცოტაც სხვა სამეცნიერო პრინციპების ცოდნა ექმნება, რუსულს გრამატიკას და სხვა მეცნიერების საგნებს

სრულ ადვილად და ცოტა ხანში წმინდათ შეისწავლის იგი.

ამ ჩვენს აზრს ამტკიცებს „ბუნების ძარის“ წინასიტყვაობაში ავტორის ნათქვამი სიტყვებიცა, სადაც ჰსწერს:

„თუ ყმაწვილს გონება თავის დედა ენაზედ გახსნილი არ აქვს, უცხო ენის სწავლაში მეტად ბევრ ეწვალება, დროსაც ბევრს დაჰკარავს და გვირგვინთაც ვერ შეისწავლის. . . ბავშვს თუ თავისი ენის კანონების ცოდნა არ აქვს, უცხო ენის გრამატიკა უაზრო საგნათ ეჩვენება, და რაედენსამე წელიწადს ეწვალება, მანამ მიხედობოდეს, თუ რა მეცნიერებაა გრამატიკა. . . სულ რომ ცოტა ვსთქვით, სამჯერ ჩქარა შეისწავლის რუსულ გრამატიკას ის ყმაწვილი, რომელმანც ქართული გრამატიკა იცის, მანამ ისა, რომელმაც არ იცის. . . თვალ-ყურ მგდებელ მასწავლებლებს შეუნიშნავთ, რომ ყმაწვილები, რომლებიც გონიერ მშობლებს შინ კარგა მოუშენებიათ ქართულს ენაში, რუსულ ენას და საზოგადო საგნებს ადვილად სწავლულობენ და უკეთეს მოწაფებათ ითვლებიანო.“

ხოლო აქ საჭიროა გავანხროთ ეს ფრიად საჭირო რამეც იმ გონიერ და კეთილ მშობლებს, რომელნიც დიდს სურვილით ნატრობენ მეცნიერებით გაბედნიერებას თავიანთი შვილებისასა, რომ ყოველი სწავლისა და სიბრძნის დასაწყისი ღვთის შიშია, ვითარცა ამბობს სული წმიდა ღმერთი იგავთა საკითხვში: „დასაბამი სიბრძნისა, შიში უფლისა;“ თუ სწავლას ღვთის შიში არ ჰმართავს ის მეცნიერება, უთუოდ მანებელი ვახტება; ამიტომ რომ სწავლა ემსგავსება მახვილსა, და რაც მახვილისთვის ჰკუთნება არას, ის მეცნიერებისათვის ღვთის შიშია; თუ მახვილმა გონიერი ჰკვიანი და კეთილი ვისმეს ხელში გაიარა, უეჭველად გამოიყენებს მას კეთილზე ჰკუთნება დასაცველად და სასარგებლოდ თავისი თავისა და სხვებისა, ხოლო თუ მახვილი ერთი უპუნჯური, სულელი ანუ მთვრალი კაცის ხელში ჩაეარდა, ის კი, რადგან ჰკუთნება არ აქვს, არ მოიხმარებს მას თუ არ საენოდ თავისი თავისა და სხვებისა.

ამავე ნაირად როგორც ჰკვიანი ხმალი, ისე ღვთის მოშიში მეცნიერებას იხმარებს მუდამ სიმართლით, და გამოიყენებს კეთილი და სასარგებლო აღსასრულისთვის, რომელსაც აგონებს მას თვით იგივე შიში ღვთისა, ე. ი. ღვთის საშინელი და უცვალებელი სიმართლე, რომელიც მიაგებს ყოველს ვისმეს კეთილისათვის კეთილსა, და ბოროტისა და ავობისათვის პატივსა და რისხვასა. ამის წინააღმდეგად, ის მეცნიერებით განათლებული პირი, რომელსაც ღვთის შიში არა აქვს, უამისოდ იმ თავის ცოდნას სხვა არაფერზედ არ მოიხმარებს თუ არ უსამართლობაზედ, რათა სხვებს მახე მიუდგას, რაც შეუძლია ზიანი მისცეს, და სხვა. ამასთან თვით თავის თავსაცა ავი-ზნებობთ ყოველი-თურთ გაუბედურებს იგი.

საუბედუროდ ამ საუკუნეებში იშვი-ათი არ არიან ამისთანა სწავლის ბოროტზე მოხმარების სამწუხარო მაგალითები და შემთხვევანი, ვითარცა ვხედავთ ზოგიერთს ნასწავლს პირებში, რომელთაც რადგან პატარობითგანვე არა ჰქონათ შეთვისებული ღვთის შიში და კეთილი ცხოვრების სატკობება, შემდგომ როდესაც სწავლა შეუქანათ მათ, უამისოდ შექმნილან იგინი არა მხოლოდ სატანჯველნი და მწუხარებანი თავიანთი მშობლებისა, არამედ მანებებელნი თავიანთი თავისა და საზოგადოებისა. ამისთვის ფრიად საჭიროა, რომ მშობელთა სწავლასთან ერთად გონებაში დაუნერგონ თავიანთ შვილებს თანა ღვთის შიში, ვერცთ რომ ის ყმარ-წვილობითგანვე მიზნდარი იყოს ამას, თუ რაოდნად ფრიად ბოროტია ცოდვა, და რაოდნად მანებელი, მოსაძულბელი, კაცის გამაუბედურებელი და სამუდამოდ სულით თუ ხარკით დამღუპავია ავი ზნე და ბოროტი სიცოცხლე.

და ამის წინააღმდეგად, თუ რაოდნად სასარგებლო, და კაცის გამაქედნიერებელია კეთილი სიცოცხლე, კეთილი ზნეობა, სათნოება და ღვაწლი, რომელიც მისწევს კაცს ჰუმარობის ბედნიერებასა და ყოველ ნაირს სიკეთესა სულიერად თუ ხორციელად.

რათა მშობელთა თავიანთი შვილები ამ ბოლო ბედნიერებას მისწიონ, და თავიანთი ნატურის დაგვარ კეთილი და ღვთის მოშიში შეკლები გამოუვიდესთ, უნდა რომ ამ აღსასრულისათვის საჭირო საშეალებიც მოჰსძებნონ და იხმარონ ხოლმე. ამ საჭირო საშუალის და ამ აღსასრულის უებარ წამალსაც იზავინან ისინი იმ შემორედ ნათქვამ ჩვენს დასტამბულს წიგნებში, რომელნიც არიან: ა. წინამძღვარი ზეკია. ბ. გზა ცხოვრებისა. ხოლო კეთილი ზნეობისა და სიბრძნის სწავლისათვის არიან საჭირონი ეს ორნი წიგნნი, ვითაც: საბრძნე კაცობრივი და ბრძენი კაცი. ამისთვის, როგორც მშობელთა, ვგრეთვე სკოლების იმ კეთილთ ზედამხედველთა და მასწავლებელთა, რომელნიც ცდილობენ, რათა განდენ მგორედ აღმომშობელნი ყრმათა გაუწურვინით და აღმომშობით მათი სწავლაში და კეთილ-ზნეობაში, დღეში საქმოდ დროება უნდა გადადებულნი ჰქონდესთ ამ საჭირო საქმისათვის, უნდა შემოჰკრიბონ ყმაწვილები ან იმათვე წაკითხონ და ანუ თვითონ წაკითხონ ამ წიგნებისაგან და იმ წაკითხულის განმარტება ყმაწვილებს დაჰკითხონ და თუ კარგათ ვერ გაუგონიათ, თვითან აუხსნან მათ იგინი. აი ამ საშუალებით დანერგებენ მათ გონებაში ღვთის შიშსა, ჰუმარობის სიბრძნის გზა-კვალსა, და კეთილი ზნეობის კანონებსა. ჰმაწვილობიდანვე ესრედ აღზრდილი ყმაწვილი, უკველია, რომ ბოლოს დაასრულებს რა სწავლას, გამოვა ერთი თითით საჩვენებელი პატრონანი პირი, მადიდებელი ღვთისა, ერთგული ხელმწიფისა, მასიამოვნებელი დედ-მამისა, სიქადული თავის ოჯახობისა, გამაპატიოსნებელი თვისი ნათესავებისა

და მრთელი საზოგადოებების წინააღმდეგ სასარგებლო ნახსამი.

„ღ რ ო ე ბ ა“ № 141, 1879

(დასასრული შემდეგ №-ში)

უცხო ქვეყნები

ოსმალეთი

განხეთქილება და მკაცრი დიდი ტელეგრაფმა 21 ივნისს მიღებული სტამბოლიდან, რომელშიაც მაჰმუდ-ნემილის თაობაზე შემდეგი სიტყვებია ნათქვამი:

„შეცვლია, რომ სულთანს ძალიან გულით ჰაუტს ხეირედინ-ფაშის მაგიერად, მაჰმუდ-ნემილ ფაშა დანიშნოს თავის მთავარ ვეზირად. ჰაუტს ერთი იმიტომ, რომ იცის, ეს რუსეთს ვსიამოვნება და მეორე იმიტომ, რომ მაჰმუდი მტერია მითხად-ფაშისა და იმას სულთან აბდულ-აზიზის მოკვლაში არავითარი მონაწილეობა არ მიუღია და დარწმუნებულია, რომ ის შემდეგშიაც ამ გვარს საქმეებში არ გაერევი; ამას გარდა სულთანს იმედი აქვს, მაჰმუდ ნემილ თვით აღმინიატრაკის (გამგობის) საქმესაც უკეთ წაიყვანს, ვინც ამ სო მძკავს ხეირედინ-ფაშას.

მაგრამ საფრანგეთსა და განსაკუთრებით ინგლისს ემინიანთ ოსმალეთში რუსეთის გავლენის გაძლიერებისა და ამიტომ ყოველ ღონისძიებას ხმარობენ, რომ რუსეთის თანამგობობი მაჰმუდ-ნემილ-ფაშა არ დანიშნოს მთავარ ვეზირად.“

— საბერძნეთსა და ოსმალეთს შუა განხეთქილების მოსასპობელად, სამზღვრის თაობაზე, ამ ორი სახელმწიფოს დანდობილნი პირნი სტამბოლში შეიკრიბებიან და როდესაც რომელიმე საგნის შესახებ ერთმანეთში ვერ მორიგდებიან, ამ შემთხვევაში მეროპის უმთავრესი სახელმწიფოების ელჩები გაერევიან სჯაში და ეცდებიან თანხმობით საქმის გათავებას.

საზრანგეთი

ბელგიურს განხეთქილებაში „ბელგიის დამოუკიდებლობაში“ იწერებიან პარიჟიდან, რომ ბონაპარტისტების პარტიაში დიდი განხეთქილება ჩამოაგდო ნაპოლეონის სიკვდილმა და იმის ანდერძმა. მრთი ნაწილი ამ პარტიისა (რუსს მომხრეები) ამბობენო, რომ ღვთის შემდეგ ბონაპარტისტების პარტიის მოთავედ და საფრანგეთის ტახტის მოცილედ პრინც ჰეროზ ნაპოლეონი უნდა იყოსო; მეორე პარტია (პოლ-დე-ქასანიაკი და იმის რამდენიმე მომხრე) კი ამტკიცებენო, რომ მიცვალებულის პრინცი ანდერძი ბეჯითად უნდა შესრულდესო; ამ ანდერძში ცხადათ არის ნათქვამი, რომ ჩემი მემკვიდრეობა ჰეროზ ნაპოლეონის უფროსს ვაჟს პრინც მაქტორს უნდა ჰქონდეს მინიჭებულიო.

საზოგადოთ, როგორც სიანს, ბონა-

პარტიული პარტია იშლება, ჰქრება. ზოგიერთები ამათგან უკვე აშკარად გადავიდნენ სხვა მონარქიულ პარტიებში და ზოგნი კი რესპუბლიკას მიემხრნენ.

იტალია

სამზღვარ გარეთის გაზეთებში დაბეჭდილია რომილამ მიღებული დეკრეტი, რომელიც გეაცნობებს, რომ იტალიის კოროლმა ბუმბერტმა ახალი სამინისტროს შედგენა ისევ ძირითადი მიანდოვო, რომელსაც თანხმობა გამოუცხადებია და თავის პარტიის კაცებში ამხანაგებს ეძებს, რომელთაც იქისრონ იმასთან ერთად მინისტრობაო.

ბანსაღებანი

გამგებელი კომიტეტი თვილისის გუბარნიის თავად-აზნაურთა საზოგადოებისა უმსაფინველად ვეუხლვ. ბელთა მოსწავლეთათვის ამით აცხადებს, რომ არძების შემოტანა ბავშვების მიღებაზედ შკოლაში ამ წლის სექტემბრიდან შეიძლება იენისის ათიდგან აგვისტოს ოც-და-ხუთამდე. არძასთან საჭიროა იყოს წარმოდგენილი ნათლობის მოწმობა ან კანტორის, ან ადგილობრივი მღვდლისა. არძებს მიიღებს ვიცე-პრედსედატელი გამგებელი კომიტეტისა თაე. ღვეით იენანს ძე ავალი-შვილი თვილისის გუბერნიის თავად-აზნაურთა ბანკში და შკოლია მასწავლებელი უ. შიფანი თვით შკოლის სადგომში, რომელიც იმყოფება ძუკიაში, ატურის ქუჩაზე, თაქთაქ-შვილის სახლებში.

(6-6)

ვიიცევაჲ ქირით

მარიამობის პირველიდან მალაზია შეაფებით და სხვა რიგი გამართულობით (შეიძლება უამათოთაც) მარანკოვის პამიატნიკის გვერდზე, ნარიმანოვის სახლებში.

მსურველს დაწვრილებით შეუძლიან გაიგოს აბესალომოვის მალაზიაში, სასახლის ქუჩაზე. (1-1)

ბამოვიდა და „ბუტიანობა“

ვოდევლო

აკაკი წამითლისა

ისუიღება ჩარკვიანის, მართანოვის და ბრიქტროვის წიგნის მალაზიებში, აგრეთვე უფ. შავერდოვის ბაზეთის სააგენტოში, ბუღეარზე.

თვილისის საადგილ-გამულო ბანკისაგან

გამგებობა თვილისის თავად-აზნაურთა საადგილ-გამულო ბანკისა, ამა ბანკის უმაღლესად დამტკიცებულის წესდების § 22 მუხლის ძალით, აცხადებს, რომ ამ 1879 წლის 14 ივლისს, სწორედ შუადღეზე, ქ. თვილისში, ბანკის სადგომში (სკოლოლაკის ქუჩაზე, ნ. შარლანოვის სახლებში № 3) იქნება მეორე და უკანასკნელი საზოგადო ვაჭრობა (უპერეტორეკუო) ქვემო-აყვანილ პირთ უძრავ მამულების ვასყიდვისა, რადგან ამით, წესდების § 29, 30, 34 და 36 მუხლების თანახმად, თავის დროზე ვერ შემოიტანეს ბანკის ვალი:

შურულის, ღურშიშან შალვას ძის, ერთი ნაჭერი მიწისა ხის სახლით; ადგილის სივრცე 213 ოთხ-კუთხა საყენი. თვილისის გუბერნიის ქალაქს შორში.

თენი ვალი სძევს ამ მაჟულზე 2,000 მანეთო, გადასახადო აქეს 216 მან. და 26 კაპ., სულ 2216 მან. 26 კაპ.

აზნაზის, თ. ირაკლი ალექსანდრას ძის, ორა ნაჭერა მიწისა, ზომით 177 დესიატინა და 7 ოთხ-კუთხა საყენი. თვილისის გუბერნიის თვილისისავე უფდ-ში სოფ. თხინვალს.

თენი ვალი არის 5, 942 მან. 53 კაპ., გადასახდელი 523 მან. 82 კაპ., სულ 6, 466 მან. და 35 კაპ.

მაქრობა, თანახმად წესდების § 19-სა, დაიწყება ზემო-აღნიშნულის ჯამილამ, რომელსაც მიემატება კიდევ გადაუხდელი ხარჯისა და ერბორის ფული.

თენი ვალი ბანკისა შეიძლება ამავე ბანკის გირაოს ფურცლებით (ზაკლადნოა ლისტებით) იქმნეს გადახდილი—ზანეთა მანეთო ნოვინაჟურის ფასით; შეიძლება აგრეთვე, რომ ეს ვალი, ბანკის თანხმობით, ახალს მყიდველზედ იქმნეს გადატანილი, მხოლოდ რაც ვადაზე შემოსატანი ვალია და სხვა გადასახდელი ნედლომიკი, ის კი ამ თავითვე უნდა იქმნეს ნაღდის ფულით გადახდილი.

(1-1)

რბ. გზა.	ლილა.	სალამ.	II კ.	III კ.	ტელეგრაფი	მან. კაპ.	მაჟანდა	მან. კაპ.	თვილისის სამაჟურნალო.
თვილისი ..	921	518	3	კაპ. მ. კაპ.	მ.ცი სიტყვა თვილისიდან.		თვილისი 4 ივლისს.		მრგენ. გილანა, წინამძღვაროვ. სახლ.
მცხეთა ..	1011	627	85	44	აქვასიის აქეთა მხრის ყველა		შქვ. თეთ. ბანჯისა ფუთ.	220	აგათმყოფებს მიიღებენ ყოველ
ბორი ..	1158	943	3	153	ქალაქებში ..	50	შქვ. წითელი ..	160	მ. რ. შ. ა. ბ. ა. თ. ს. : ლისიცვეი და
ხაშური ..	129	1157	473	242	როსტოვს, მდესას, მოსკოვს,	2	შქვ. ფუთი ..	140	ბარალევიჩი—შინაგ. ავთომყოფობის.
სურამი ..	144		490	261	პეტერბურღს, მარშავი ..	2	ბაჟაა მრგენისა, ფუთი.	850	ს. ა. მ. შ. ა. ბ. ა. თ. ს. მერმი შვეი და
შვირილა ..	549		721	369	მსმაღლეოში, შვეიცარიაში.	3	— ამერიკისა, ფუთო.	930	ბაბოვი—გულის ადა — შინაგ. ავთ-
რონი ..	657		844	431	იტალიაში და საფრანგეთში.	350	ბაჟენტილი ბაჟაა ფუთი.	1070	მყოფ.; რეიხი — თვალის, შურავ-
სამტრედია ..	751		966	493	ინგლისში.	375	მატკელი თუშური ფუთი.	820	ლევი—კანისა და ვენეროულის,
ახალ-სენაკი	843		1071	547	ფოკია		— თ. რაქამისა ფუთი ..	430	ბაზუტოვი—ქალისა და ბავშვების.
ფოთი ..	950		1224	626	ა) თვილისიდან: სამზღვარ გარეთ, მუთისის, რუსეთს—ოველ დედ კვირს გარდა. შუგდ. ორშ. და ხუთშ. მ. შურ. — მარსკ. და ორშ. ძახეთს—სამშ. და შაბ. ბ) მუთათი-ლიდამ: თვილისისა და ფოთისაქენ—ყოველ დედ კვირას გარდა. მ. შურ-გეთს—ორშ. და პარასკ.		აბრეშუმა ნუხური სტ.	210	მ. თ. შ. ა. ბ. ა. თ. ს. : ლისიცვეი—ში-
ფოთი ..	9	3					ქონი ფუთო ..	590	ნაგ, თ ბაბავეი—ნერგების.
ახალ-სენაკი	1014		153	78			ქონის სანთელი ფუთი.	760	ხუთ შ. ა. ბ. ა. თ. ს. : მერმიშვეი—ში-
სამტრედია ..	115		261	133			სტარინის სანთელი ფ.	1235	ნაგ ავთომყოფ. და შურავლევი—კანის
რონი ..	1213		384	197			ხორცი ძოხისა დიტრა	81	და ვენეროულის.
შვირილა ..	118	ლაგე.	53	256			— ცხვისა, ლიტრა ..	90	პარარ. ს. კ. ე. ვ. ს. იქნებინ: ლი-
სურამი ..	512		1107	34374			სპირტი ვედრო ..	450	ცვეი, ბაბოვი, ბაბავეი და ბაზუტოვი.
ხაშური ..	539		1377	51384			შაქრა ბროც. ფუთ.	710	შ. ა. ბ. ა. თ. ს. : მერმიშვეი. რეიხი და
ბორი ..	75		489	24473			— ფხენილო ფუთი ..	575	შურავლევი.
მცხეთა ..	850		659	1139582			შავა რგვალი გრგ.	60	მ. რ. ბ. გ. ტი — კბილის ექიმი და
თფილისი ..	931		76	1224626			შეთი ქუნჯულისა ფუთი.	1180	ბაბავეი მი ღებენ შინ, ლარიბებს
							თ. ა. ბ. ქ. ო. საშუალო ფთ.	670	მუქთად.